

Contra Paper

Van correct gedrag naar correct bestuur

Een respons op de Staats- en VNG-aanpak van soevereine burgers

COLOFON

: VAAR-TUIG-NAAM: [CONTRA PAPER].

: VAAR-TUIG-TRANSPORT-DATUM: 26-~MEI-~2025.

© 2025 Veilig & Vrij – een samenwerkingsverband van soevereinen: Erik, Ivar, Rita & Wilfred-Leonard.

Alle rechten voorbehouden. Alles uit deze uitgave als een contra paper mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden, mits de bron wordt vermeld en er vanuit correctheid en transparantie wordt gehandeld. Zie onze website voor meer informatie en onderzoek: <https://veiligenvrij.nl>, email: contact@veiligenvrij.nl.

Disclaimer: Criminele dan wel gewelddadige handelingen verricht door mensen die – gelet op hun motieven – verwijzen naar de inhoud van dit contra paper als de grondslag voor hun eigen persoonlijke handelingen wijzen wij van Veilig & Vrij resoluut, pertinent en absoluut af, daar wij vanuit de neutrale en vredelievende uitgangspunten middels open conversaties en overleggen werken en dat ook als zodanig propageren. Tevens wijzen wij de lezers erop dat op generlei wijze rechten aan de inhoud kunnen worden ontleend voor eigen dan wel voor groepsdoeleinden.

Inleiding

In het document *“Rondetafelgesprek over omgaan met soevereinen”* (VNG, mei 2025) wordt een poging gedaan om richting te geven aan gemeenten die geconfronteerd worden met kritische burgers die zich beroepen op soevereiniteit. De voorliggende vraag, *of dit wel door de gemeenten opgepakt kan en moet worden?*, wordt niet gesteld, terwijl wij dat in ons eerder gepubliceerde position paper (met ISBN 978-1-300-55749-4: Standpunten nota van eind maart 2025) al hebben aangegeven. Het is namelijk een staatsaangelegenheid. Je kunt dat niet delegeren.

Er wordt in dat paper wederom OVER ons gesproken, in plaats van MET ons. De voorliggende gesprekken die wel met ons gevoerd zijn, zien we niet terug vertaald of opgenomen in de uitkomsten van het rondetafelgesprek. Wij vragen ons dan af: hoe kunnen we hier vertrouwen in hebben, als er niet correct wordt gehandeld en er blijkbaar geen transparantie is gegeven over het vervolg van die gesprekken? Waarom zijn wij van Veilig en Vrij niet uitgenodigd, zoals je mag verwachten als je de verbinding met de soevereinen wilt herstellen?

Aanleiding van het position paper van de VNG

Jesse Six Dijkstra (NSC) heeft op 21 december 2023 een motie ingediend die specifiek betrekking had op mensen die zichzelf als autonoom of soeverein beschouwen. Deze motie werd besproken in het kader van het dossier Terrorismebestrijding (Kamerstuk 29 754, nr. 701).

De motie van Six Dijkstra erkent het bestaan van een opkomende beweging van mensen in de samenleving die het label ‘anti-institutionele gedachtegoed’ opgeplakt krijgen. Er worden in de discussie ook mensen ondergebracht die zichzelf autonoom of soeverein positioneren. Dat is een subtiele en belangrijk nuance. Six Dijkstra constateert verder dat ook deze mensen deel uitmaken van de samenleving, maar dat het onwenselijk is dat de voedingsbodem voor dit gedachtegoed in stand blijft. Hij stelt verder dat repressieve maatregelen niet effectief zijn om deze beweging te doen verdwijnen.

Het op deze manier formuleren van een nationale strategie gericht op het ‘onwenselijk verklaren’ van gedachtegoed roept bij ons vragen op over de grenzen van vrijheid van overtuiging en expressie. Is dit werkelijk de bedoeling?

De motie van Six Dijkstra verzoekt de regering om:

- Een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de oorzaken van dit gedachtegoed.
- Binnen een halfjaar te komen met een nationale strategie om de verbinding tussen de regering, de samenleving en mensen binnen de anti-institutionele beweging te herstellen.

We stellen ons zelf de vraag hoe onafhankelijk dat uitgevoerde onderzoek is. Alle partijen hebben een directe relatie met de overheid, doordat ze er financieel van afhankelijk zijn. Hoe onafhankelijk is dat? De meeste partijen zijn zelfs - zelf- overheid (NCTV, Politie, Rijksuniversiteit Groningen, burgemeester van de gemeente Altena, AIVD).

Een echt onafhankelijk onderzoek zou idealiter:

- worden uitgevoerd door een onafhankelijke denktank of universiteit met expliciete garantie op academische vrijheid en vrijheid in alle benodigde facetten van ervaring en disciplines;
- ook mensen die zich autonoom of soeverein hebben verklaard, betrekken als volwaardige gesprekspartners;
- gefinancierd worden via een meervoudige structuur (bijv. parlementaire commissie, NGO, burgerpanel) om belangenverschuiving te voorkomen;
- ruimte bieden voor kritische reflectie op het systeem zelf — inclusief machtsconcentratie, contracttheorie, juridische oorsprong van gezag, mensenrechten, moraliteit en de grens van democratische legitimiteit.

Bronnen die de grondslag vormen voor het position paper van de VNG

De bronnen die zijn gebruikt om tot de position paper van de VNG te komen zijn te vinden op de website van de [Tweede Kamer](#). Het opmerkelijke van deze raadpleging is dat iedereen die betrokken is bij het onderzoek ineens position papers is gaan schrijven en dat de belangrijkste position paper er niet tussen staat, namelijk die van ons zelf. We hebben ons paper (De Staat van de Staat) namelijk eind maart 2025 al naar alle Tweede en Eerste Kamerleden (dus ook de heer Six Dijkstra, die zelfs een papieren versie heeft ontvangen) gestuurd en naar mevrouw K. Geurtjens van Avans Hogescholen en de heer L. de Boer. We hebben zelfs een prettig gesprek in Utrecht gehad met Jesse Six Dijkstra zelf (10 maart 2025), waarin hij aangaf: “Ik deel jullie analyse.” Ook spraken we Kim Geurtjens en haar collega persoonlijk (28 april 2025 te Utrecht), waarmee we de formule Correctheid + Transparantie = Vertrouwen uitvoerig hebben besproken. Die formule staat trouwens ook als aanbeveling in ons position paper “De Staat van de Staat”.

Twee opmerkelijke citaten die als enige een vorm van zelfreflectie aantonen, maar verder niet worden genoemd in de position paper van de VNG:

L. de Boer: “...dat overheden in ieder geval deels medeverantwoordelijk zijn voor anti-institutionele tendensen, vaak door de onbedoelde neveneffecten van hun eigen beleid en optreden (bv. toeslagenaffaire).”

KBvG: “Vooropgesteld: voornoemde cijfers en de toename (van incidenten) zijn onmogelijk één-op-één aan de soevereinen toe te wijzen.”

In ons position paper hebben we het o.a. over het **vrijheidsperspectief versus het beheersbaarheidsperspectief**. Het taalgebruik in de stukken ("voedingsbodemp", "extremisme", "signalering", "handelingsperspectief") verradt een logica van monitoring, controle en respons. Dat heeft niets met democratische waarden te maken en geeft in alles voorrang aan het beheersbaarheidsperspectief, wat haaks staat op inperking van de menselijke vrijheid en relevante eigen-keuzes.

De VNG-paper positioneert de soevereine ontwikkeling binnen het domein van maatschappelijke onrust, bestuurlijke risico's en dreigende wetsovertreding. Maar wie overtreedt er nu het mensrecht? Wie ondermijnt de democratische waarden en het correct functioneren van de rechtsstaat nu werkelijk? Dat doen de staatsonderdelen zelf, zo hebben we veelvuldig kunnen zien, met name gedurende de afgelopen 5 jaar.

Dit contra-paper geeft een inhoudelijke correctie en aanvulling op de wederom eenzijdige belichting van soevereinen, die vanuit een rechtsstatelijk perspectief redeneren en dus voorbij de gemeentelijke opdracht gaan.

Waar de VNG-paper spreekt over *gedrag*, spreken wij, de soevereinen, over *bestuurlijke legitimiteit*. Waar zij *signalering* en *grenzen* voorstellen, pleiten wij voor *grondwettelijke herbezinning* en *democratische correctie op basis van moraliteit, waartoe mensenrechten te rekenen is*.

Dit contra-paper is geschreven in het kader van de rechtsstatelijke verantwoordelijkheid van de Staat en haar organen jegens de individuele mens, die de oorsprong vormt van elke democratische orde. De mens is immers zelf de belijving van het recht.

Door gezamenlijk onderzoek komen wij tot de volgende gevolgtrekkingen en conclusie aangaande het document “Rondetafelgesprek over omgaan met soevereinen” (VNG, 21 mei 2025) en het artikel in Binnenlands Bestuur (ook op 21 mei 2025).

1. Framing op het veiligheidsaspect van de staat en de reductie van een diepere beweging

De VNG stelt dat (alle) mensen die zich als “soverein” aanduiden, een bedreiging vormen voor het vertrouwen in instituties en mogelijk de rechtsorde. Deze framing ontnemt ruimte aan de fundamentele vragen die deze burgers stellen, zoals:

- Waarop is staatsgezag gebaseerd?
- Wat is de juridische status van de ‘burger’, de ingezetene, het rechtssubject inclusief het BSN tegenover de mens?
- Welke rechten zijn onvervreemdbaar, en welke zijn slechts privileges?
- Wordt het zogenoemde “sociaal contract” nog nageleefd door de Staat zelf?

Door deze vragen niet te beantwoorden, maar te medicaliseren of criminaliseren, **onttrekt de overheid zich aan haar rechtsstatelijke plicht tot zelfreflectie**. Dit is het reduceren van houtsnijdende argumenten van een diepere beweging in de samenleving, die geen tractie mag krijgen.

Daardoor lijkt er een koppeling te worden gemaakt van het “sovereine gedachtegoed” aan het “ontvankelijk zijn voor complottheorieën” en een “dreiging van grensoverschrijdend gedrag”, zonder dat er een juridische onderbouwing of het empirisch bewijs er van is. Dit schendt het beginsel van de onschuldpresumptie (ik ben onschuldig tot dat het tegendeel is bewezen) en ondermijnt de rechtsstatelijke basis van publieke dialoog.

In dit verband geeft het volgende voorbeeld treffend weer wat de staat, de regering doet:

Mark Rutte haalde tijdens een debat op 24 februari 2021 met onder andere Paul van der Staaij (SGP) in de Tweede Kamer een citaat van Abraham Kuyper aan over het plichtsbef van ‘burgers’. Hier verwees Rutte naar Kuyper’s rede bij de inwijding van de Vrije Universiteit. Hij citeerde: ([tweedekamer.nl](https://www.tweedekamer.nl))

“Bij elke welgelukte aanslag op de vrijheid kan dus de Staat nooit dan medeplichtige zijn, hoofdschuldige blijft de plichtvergeten burger zelf, die, in zonde en zingenot zijn zedelijke spierkracht verslappend, de kracht tot eigen initiatief verloor.” ([tweedekamer.nl](https://www.tweedekamer.nl))

Rutte gebruikte dit citaat om te benadrukken dat vrijheid niet alleen door de staat wordt gewaarborgd, maar ook afhankelijk is van de verantwoordelijkheid en het plichtsbef van ‘burgers’ zelf. Hij stelde dat zonder deze intrinsieke motivatie en verantwoordelijkheid van mensen, de vrijheid in gevaar komt.

Wanneer de mens vervolgens zijn stem verheft over deze scheefgroei, zijn kritische denkvermogens uit, dan wordt hij in toenemende mate geassocieerd met extremisme en radicalisering — en in sommige gevallen zelfs onrechtmatig fysiek bejegend door die zelfde staat.

Wat dit hoofdstuk tot dusver al bloot legt is dat de staat fundamentele kritiek niet inhoudelijk weerlegt, maar afweert via veiligheidstaal en staatsaangelegenheden delegeert aan gemeenten. Dan is er geen sprake meer van rechtshandhaving, maar van machtsbehoud. En dat maakt het handelen van de staat tot willekeur, zij het met een doel: de bescherming van de staat zelf, niet van het recht of ‘de burger’ en dat vinden wij een verwerpelijke zaak. Dat is al voldoende reden om een soevereine, geweldloze positie in te nemen, zoals wij en anderen dat hebben gedaan.

Onzichtbare regie door veiligheidsstructuren

Hoewel niet expliciet genoemd in het publieke discours, is het inmiddels aannemelijk dat instellingen zoals de NCTV en het CETR een belangrijke rol spelen in de aansturing van de beleidsrichting die in de position paper van de VNG wordt genoemd. Het feit dat ‘sovereine burgers’ vrijwel uitsluitend als risico worden behandeld, wijst op een veiligheidsparadigma dat achter de schermen de toon zet. Transparantie over deze rol ontbreekt, wat democratische controle ondermijnt.

Wie zijn de ‘experts’?

De Expertise-unit Sociale Stabiliteit (ESS) wordt in het paper gepresenteerd als een gezaghebbend orgaan, maar het is

volstrekt onduidelijk op basis waarvan zij deze status heeft verworven. Wat zijn hun juridische, ethische of wetenschappelijke kaders? Zonder inzicht in hun fundament en mandaat, is er geen reden om hun duiding als objectief of representatief te beschouwen. Waar is de transparantie en de correctheid van onderzoeksopzet in dat VNG-paper? Waarom ontbreekt elke transparantie namens de experts als het gaat om een correcte definitie inzake de term soevereiniteit; welk uitgangspunt wordt dan wel gehanteerd in hun rapportages aangaand deze term? Daar zien we graag een antwoord op.

2. De staatsverantwoordelijkheid ligt niet bij gemeenten, maar bij De Staat zelf

De suggestie van de VNG dat gemeenten de voorhoede zouden moeten zijn in het “herstellen van vertrouwen” is onjuist. Gemeenten wordt een “dubbele opgave” toegekend, namelijk **signaleren én verbinden** zonder het mandaat of de bevoegdheid om de grondoorzaken van het maatschappelijke wantrouwen aan te pakken. Daarmee decentraliseert de Staat een fundamenteel vraagstuk naar een bestuurslaag die het niet kan oplossen. Dit leidt tot **frustratie bij zowel ambtenaren als burgers**. Het is bestuurlijk asymmetrisch en democratisch onhoudbaar.

Vertrouwen in gezag komt niet tot stand via lokale uitvoeringsorganen, maar via rechtsstatelijk correct bestuur. Dat betekent: eerbiediging van internationale verdragen zoals het IVBPR (artikelen 16, 17, 18), transparantie in wetgevingsprocessen, moreel onkreukbaar handelen van rechtsprekende en uitvoerende organen, en fundamenteel respect voor de menselijke waardigheid en autonomie.

De kernvraag over soevereiniteit – wie heeft de macht, in welke mate, en op welke grond? – kan alleen worden beantwoord door de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht op nationaal niveau. Toch wordt dit vraagstuk genegeerd. In plaats daarvan krijgen gemeenten de taak om kritisch denkende burgers te “herkennen”, “hanteren” en “beheersbaar te houden” – binnen een vooraf bepaald frame waarin zij als grensoverschrijdend, radicaal of problematisch worden gepositioneerd.

Er is sprake van een klassieke *responsibilisering* van de uitvoering: problemen die zijn ontstaan door wetgeving, beleid of moreel falen op rijksniveau, worden afgewenteld op lokale organen die geen democratisch mandaat of inhoudelijke ruimte hebben om het gesprek op fundamenteel niveau te voeren.

Dat sluit aan bij eerdere constatering uit ons eigen position paper:

“De politiek is verworden tot een arena van managers die politieke standpunten zien als onderhandelbare elementen voor eigen of partijbelangen, of vanwege niet gekozen entiteiten zoals de Europese Unie.”

En ook:

“De rechtspositivistische optuiging van recht is een verenging van wat mens-zijn is.”

Elk mens heeft het recht zichzelf soeverein te verklaren, mits dit op een juridisch en moreel correcte en consistente wijze gebeurt. Wij hebben dit gedaan, en onze soevereiniteitsverklaring is gebaseerd op een juridisch correcte analyse. Die analyse werd op 10 maart 2025 expliciet bevestigd door Jesse Six Dijkstra met de woorden: “Ik deel jullie analyse.”

De analyse wordt dus erkend — maar de logische consequentie ervan, namelijk de soevereiniteitspositie innemen middels de rechtsgeldigheid van onze soevereiniteitsverklaring, wordt vervolgens genegeerd. Wel de erkenning van de analyse, maar niet van haar implicaties, is een vorm van morele ontwijking. Juist de staatsmachten dragen hier een fundamentele verantwoordelijkheid. Het uitblijven van erkenning is niet slechts een beleidskeuze, maar een verzuim van hun **rechtsstatelijke en morele plicht**.

3. De waarde van het soevereiniteitsdiscours; gesprekken als instrument van gedragsherstel, niet van rechtsherstel

In plaats van wantrouwen te problematiseren, zou de overheid zich moeten afvragen: *waardoor is dat wantrouwen ontstaan?* Gesprekken met ‘burgers’ die zichzelf als soeverein beschouwen worden tot op heden bijna uitsluitend

gefaciliteerd met als doel gedragsnormalisatie te bereiken. Dit is een vorm van instrumentele communicatie, waarin ‘de burger’ geen gelijke gesprekspartner is, maar tot casus is gemaakt. Echte verbinding ontstaat niet via gedragssturing, maar via wederzijdse herkenning van waarheid, principes en rechtmatigheid, of ook wel moraliteit.

Het eerste position paper *“De Staat van de Staat”*, van het collectief Veilig & Vrij, stelt dat:

- **De Staat louter en alleen vanuit een beheersbaarheidsperspectief functioneert;**
- **De mens wordt gereduceerd tot economisch nut en juridisch subject;**
- **Soevereiniteit begint bij de mens, zij wordt soeverein geboren.**

Deze denkrichting is legitiem, vreedzaam, onderbouwd en historisch geworteld (o.a. Plakkaat van Verlatinghe, sociaal contract-denkers, de internationaal, bovenliggende mensenrechtenverdragen).

Dat er individuen zijn die geweld gebruiken of dreigen, is geen argument om de **gehele soevereine denkrichting** als verdacht te framen. Daarnaast is het gelijkstellen van fundamenteel denken of kritisch denken *aan* extremisme of radicalisering een gevaar voor de democratische dialoog.

4. De onjuiste focus op gedrag en schuld i.p.v. op principes

Het VNG-document benadrukt signalering van “problematisch gedrag”. Maar in een rechtsstaat is gedrag niet de oorzaak, maar het **gevolg van het falen van principes**. Wie mensen wil binden aan wetten, moet eerst aantonen dat die wetten:

- **Legitiem tot stand zijn gekomen;**
- **In overeenstemming zijn met hoger recht (internationaal recht, mensenrechten);**
- **Recht doen aan de menselijke waardigheid.**

Zolang die voorwaarden niet worden besproken, blijft elke gedragsaanpak onrechtmatig en symptoom bestrijdend. Gedrag is immers een uiting en gevolg van de menselijke motivatie en intenties.

Het Binnenlands Bestuur artikel bevestigt dat gemeenten hun ambtenaren trainen om “soevereine uitingen” te herkennen. Hiermee wordt politieke overtuiging impliciet gemonitord als risicovariant – zonder juridische toetsingskaders. Die oproep tot “training in herkenning van uitingen” is in strijd met het principe van neutrale overheidshandhaving. Wanneer overtuigingen op basis van terminologie of taalgebruik worden geprofileerd, ontstaat een risico op ideologische discriminatie. Dit is fundamenteel strijdig met ons grondwetartikel 1, gelieerd aan artikel 18 IVBPR (vrijheid van overtuiging) en artikel 10 EVRM (vrijheid van meningsuiting).

Het schenden van mensenrechten is verboden. Het is in de eerste plaats de staat (of gemeente) die aanspreekbaar is. Dat hebben we bij deze met dit paper dan meteen gedaan. Ambtenaren trainen op “uitingen” van ‘burgers’ is in strijd met grondrechten en mensenrechten. Dat dit door organisaties van de staat wordt ingezet en goedgekeurd, zegt iets over de onkreukbaarheid van de ambtenaren die hier opdracht toe geven. Het zegt daarnaast iets over ‘de staat van de staat’, zoals we in ons position paper al uiteen hebben gezet. Dit is een zeer ernstig vergrijp wat het staatsgezag direct ondermijnt. Wie ondermijnt wie ook maar weer? Waar is die verplichte zelfreflectie?

Weten is nu geweten.

De VNG-paper als projectie van schuld

In de toonzetting van zowel de VNG als haar media-ondersteuning klinkt impliciet een morele aanklacht door: de zichzelf verklaarde soeverein is ‘verantwoordelijk’ voor het verlies aan vertrouwen. Deze benadering miskent de rol van instituties zelf in het ontstaan van wantrouwen en polariteit. Eenzijdige projectie van schuld is geen basis voor hernieuwde verbinding, maar juist voor (verdere) vervreemding.

5. Afwezigheid van juridische of historische onderbouwing

Het VNG-frame, zoals door *Binnenlands Bestuur* overgenomen, negeert de historische, constitutionele en juridische elementen die in het *Veilig & Vrij*-paper (De Staat van de Staat) juist centraal staan (zoals de negen wilsgebreken van de geboorteaangifte, artikel 16 IVBPR, Plakkaat van Verlatinghe, de Trias Politica, het ontstaan van het begrip 'burger', de 'wetspersoon' in plaats van de 'natuurlijke rechtspersoon' = mens en de oorzakelijke blindheid van de ambtenaren en het politieke discours).

Het is opvallend dat termen als "soevereiniteit", "rechten van de mens" of "verdragsrecht" nergens in de vele overheidsanalyses inhoudelijk worden behandeld. Dit bevestigt de kern van onze kritiek: het debat wordt gevoerd **zonder fundamentele juridische reflectie**, maar op basis van **gedragsmodellen, dreigingsanalyses en beleidsslogans**.

6. Gedachten zijn geen bedreiging

De categorisering van kritische overtuigingen als potentieel ontwrichtend – enkel omdat zij buiten het institutionele paradigma vallen – is een gevaarlijke ontwikkeling. Gedachten, overtuigingen en principes zijn in een democratie geen risicofactoren, maar *essentiële bronnen van vernieuwing en correctie*. Alleen gedragingen die aantoonbaar strafbaar zijn, mogen juridisch worden begrensd – niet de gedachte van een mens of de mens zelf.

7. Tegenmacht vereist waarheidsruimte

Wie 'burgers' wil uitnodigen tot vertrouwen, moet ook ruimte creëren voor fundamentele kritiek op het staatsbestel, inclusief het ontstaan van gezag, de status van wetten en de legitimiteit van besluitvorming. Gesprekken zijn pas zinvol wanneer zij worden gevoerd **op basis van menselijke gelijkwaardigheid, met wederzijdse toetsing van waarheid en legitimiteit**. Immers elke mens als een bezielde wezen is met gelijke rechten en in algehele vrijheid geboren als het fundamentele en morele uitgangspunt.

Zonder waarheidsruimte (correct, zorgvuldig en transparant handelen) is verbinding een hol begrip.

8. Herstel van de democratische ordening begint bij de Staat, niet bij gemeenten

De motie van Jesse Six Dijkstra verzoekt de regering om binnen een halfjaar te komen met een nationale strategie om de verbinding tussen de regering, de samenleving en kritisch denkende mensen, die als anti-institutioneel worden neergezet, te herstellen.

Gezien het gestelde in dit contra paper roepen wij de VNG en het Ministerie van Binnenlandse Zaken op om:

- Een constitutionele dialoog te starten over de legitimiteit van staatsgezag;
- De rol van geboorteaangifte en juridische ficties (zoals 'rechtssubject', 'ingezetene', 'burger' gekoppeld aan de BSN) te analyseren in het licht van mensenrechten, zelfbeschikking, menselijke waardigheid en wederzijds respect;
- De formule Correctheid + Transparantie = Vertrouwen toe te gaan passen, om zo intern, top down en bottom-up, correcties door te voeren die zorgen voor het gewenste herstel van vertrouwen;
- Een ethisch beraad in te richten met 'burgers' die zich vreedzaam soeverein verklaren, vanuit menselijke gelijkwaardigheid en wederzijds respect handelen en niet vanuit risicoanalyses, gedragssturing en bestuurlijke taaltrucs.

Slotbeschouwing

Wat in deze tijd nodig is, is alles behalve een toolkit die afwijkend denken inpasbaar moet maken, maar een grondige herijking van het staatsrechtelijk contract. Niet gedrag moet genormaliseerd worden, maar bestuur moet worden gecorrigeerd. De mens is geen risico, maar het fundament van de rechtsstaat. De mens is immers de belijving van recht.

Corrigerend gedrag ontstaat pas uit correct bestuur. Vandaar de formule:

Correctheid + Transparantie = Vertrouwen

Als die formule leidend zou zijn — voor overheid én ‘burger’ — dan ontstaat ruimte voor wederzijdse correctie, gelijkwaardigheid en daadwerkelijke verbinding. Dat is de basis voor vertrouwen. En zonder vertrouwen, is er geen rechtsstaat die standhoudt.

Onze vragen bevinden zich op constitutioneel en moreel niveau. Ze richten zich op de legitimiteit van gezag, de juridische positie van de mens ten opzichte van de staat, en de reikwijdte van fundamentele rechten. In dat licht valt het op dat het VNG-paper de verantwoordelijkheid voor staatkundig en structureel falen **delegeert aan gemeenten**, zonder ruimte te geven aan fundamentele reflectie of de inhoudelijke dialoog.

De gekozen framing is daarom pijnlijk. Wat als ‘position paper’ gepresenteerd wordt, is in wezen een beleidsnotitie die kritische burgerparticipatie **reducereert tot risicoanalyse**. ‘Herstel van vertrouwen’ betekent in deze context: de burger mag pas spreken als hij dat binnen vooraf bepaalde grenzen doet. Vertrouwen wordt daarmee gelijkgesteld aan gehoorzaamheid; de mate van conformiteit aan dat wat de overheid het beste acht voor elke mens; individueel als ook collectief, zonder dat hierover een conversatie, een wilsuiting, consent of zelfs een instemming plaatsvindt vanuit wederzijdse invloed, respect en betrokkenheid tussen mens en staat. Het resultaat is een **schijndialoog**, waarin geen ruimte meer is voor echte democratische tegenmacht.

Wij nodigen u uit om dat anders te zien. Niet vanuit beheersing, maar vanuit **menselijke gelijkwaardigheid en wederzijds respect, zoals het een democratie betaamt**. Als we ons daar allemaal naar gedragen — ook als Staat en alle overheidsorganen — dan kunnen we beginnen met werkelijk herstel.

Mocht je in gesprek willen met één van onze leden of met ons als team in haar geheel, neem dan zelf actie en maak het ons kenbaar. Om in contact te komen kun je gebruik maken van het hieronder vermelde email-adres.

E-mail: contact@veiligenvrij.nl.

Namens **Veilig & Vrij**, vertegenwoordigd door de volgende vier leden met de namen:

: Erik, Wilfred-Leonard, Ivar & Rita.

